

## **Література**

1. *Савицкая Г. В.* Анализ хозяйственной деятельности предприятия: 5-е изд. / Г. В. Савицкая. — Минск: ООО «Новое знание», 2001. — 688 с.
2. *Сосненко Л. С.* Анализ экономического потенциала действующего предприятия / Л. С. Сосненко. — М.: «Издательский дом «Экономическая литература», 2003. — 208 с.
3. *Ришар Ж.* Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия / Пер. с франц. под руководством Л.П. Белых. / Ж. Ришар. — М.: «Аудит»: Издательское объединение ЮНИТИ, 1997. — 375 с.
4. *Прыкин Б. В.* Экономический анализ предприятия: Учебник для вузов. / Б. В. Прыкин. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. — 360 с.
5. *Гинзбург А. И.* Экономический анализ. / А.И. Гинзбург. — СПб.: Питер, 2003. — 480 с.
6. *Ковалев В. В.* Финансовый анализ: методы и процедуры / В. В. Ковалев. — М.: Финансы и статистика, 2003. — 560 с.
7. *Любушин Н. П., Лещева В. Б., Дьякова В. Г.* Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. Н. П. Любушина. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 471 с.

**Білязе Л. П.**, канд. екон. наук, доцент,  
ДВНЗ «Донецький національний  
технічний університет

### **ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА МЕТОДОМ УЧАСТІ В КАПІТАЛІ**

У процесі господарської діяльності за наявності тимчасово вільних грошових коштів підприємство може інвестувати їх з метою отримання доходів або можливості впливати на діяльність об'єкта інвестицій. Фінансовим інвестиціям присвячений ряд досліджень вітчизняних і закордонних науковців. Однак в обліку фінансових інвестицій все ще існує багато протиріч і недоліків, які призводять до викривлення фінансової звітності підприємства і не дають змоги для прийняття ефективних управлінських рішень. Тому наукові дослідження, присвячені обліку фінансових інвестицій підприємств, не втратили своєї актуальності.

Відповідно до П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», якщо частка інвестора в капіталі об'єкта інвестицій складає 20 % і більше, оцінка інвестицій на дату балансу здійснюється за методом участі в капіталі, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвесту-

вання» [1, с. 114], крім тих змін величини власного капіталу об'єкта інвестування, «які є результатом операцій між інвестором і об'єктом інвестування» [2, с.160].

Балансова вартість фінансової інвестиції за методом участі в капіталі визначається з урахуванням:

- частки інвестора в чистому прибутку (чистому збитку) об'єкта інвестування;

- дивідендів, нарахованих об'єктом інвестування;

- частки в іншому збільшенні (зменшенні) капіталу об'єкта інвестування;

- нереалізованого збитку (нереалізованого прибутку) від внутрішньо групових операцій з об'єктом інвестування;

- частки у збитках від зменшення корисності активів об'єкта інвестування;

- збитку від зменшення корисності інвестиції;

- зменшення різниці між собівартістю фінансової інвестиції і часткою інвестора в балансовій вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань на дату придбання (для асоційованого підприємства).

В умовах фінансової кризи світова спільнота приділяє особливу увагу питанням достовірної оцінки фінансових активів підприємств. У зв'язку з цим прийнятий ряд поправок до міжнародних стандартів фінансової звітності, які дають змогу врахувати фінансові ризики діяльності підприємства. В умовах України ці питання мають величезне значення.

Найактуальнішим у цей час є питання збиткової діяльності об'єкта інвестування, тому що при цьому зменшується балансова вартість фінансової інвестиції. Однак П(С)БО 12 містить обмеження такого зменшення: «Фінансові інвестиції, які в результаті зменшення їх балансової вартості досягають нульової вартості, відображаються в бухгалтерському обліку у складі фінансових інвестицій за нульовою вартістю» [2, с.161].

Слід підкреслити, що за наявності нульової вартості фінансових інвестицій ряд фахівців вказує на необхідність ведення позабалансового обліку частки інвестора у змінах капіталу об'єкта інвестування. Якщо в майбутньому капітал об'єкта інвестування збільшиться, то інвестор повинен відображати збільшення балансової вартості фінансової інвестиції тільки після того, як його частка в капіталі об'єкта інвестування досягне частки у зменшенні капіталу, яка була визнана раніше [3, с. 246].

З такою думкою важко погодитися. По-перше, про це не йдеться в П(С)БО 12. А по-друге, тривала збиткова діяльність

об'єкта інвестування безперечно є об'єктивним свідченням того, що корисність фінансової інвестиції зменшилася.

Питання зменшення корисності активів регламентує П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» [4]. Втрати від зменшення корисності активу відображаються зменшенням його балансової вартості з віднесенням відповідної суми на інші витрати підприємства. При цьому зменшення корисності активу означає втрату економічної вигоди, яку спочатку очікувало отримати підприємство від його використання. У цьому випадку ні у кого не виникає бажання враховувати за балансом негативні економічні вигоди. Крім того, і розрахувати їх у цьому випадку не представляється можливим.

Отже, якщо частка інвестора у збитках об'єкта інвестицій перевищує балансову вартість інвестицій, необхідно зменшити балансову вартість інвестицій до нуля і припинити визнання додаткових збитків.

На практиці можливі ситуації, коли інвестор бере на себе зобов'язання перед об'єктом інвестування (або видає гарантії). Такі зобов'язання за своїм економічним змістом повністю відповідають зобов'язанням (умовним зобов'язаннями) інвестора і повинні відповідним чином відбиватися в його балансі.

Таким чином, при використанні запропонованого облікового підходу фінансова інвестиція знайде відображення у фінансовій звітності інвестора, як тільки об'єкт інвестування почне заробляти прибуток або відбудеться інше збільшення його капіталу. Це має особливе значення з точки зору достовірності фінансової звітності підприємства оскільки дає змогу відобразити повну інформацію про його фінансовий стан і результати діяльності, не вводить в оману користувачів цієї інформації і дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення.

### **Література**

1. П(С)БУ 3 «Отчет о финансовых результатах //Компас бухгалтера: План счетов и П(С)БУ /Методическое пособие. Серия «Библиотека «Баланс». — Дн-ск: Баланс-Клуб, 2010. — № 1. — С. 114—120.
2. П(С)БУ 12 «Финансовые инвестиции» //Компас бухгалтера: План счетов и П(С)БУ /Методическое пособие. Серия «Библиотека «Баланс». — Дн-ск: Баланс-Клуб, 2010. — № 1. — С. 159—164.
3. *Голов С. Ф.* и др. *Фінансовий облік: Підручник.* — К.: Лібра, 2005. — 976 с.
4. П(С)БО 28 «Уменьшение полезности активов» //Компас бухгалтера: План счетов и П(С)БУ /Методическое пособие. Серия «Библиотека «Баланс». — Дн-ск: Баланс-Клуб, 2010. — № 1. — С. 241—248.